

Milieurecht Totaal 2013/3725: Brand Chemie-pack.

[Klik hier om het document te openen in een browser venster](#)

Instantie:	Rechtbank Breda	Datum:	21 december 2012
Magistraten:	-	Zaaknr:	02/994512-11
Conclusie:	-	LJN:	BY7000
Noot:	-	Roepnaam:	-
Brondocumenten:	ECLI:NL:RBBRE:2012:BY7000, Uitspraak, Rechtbank Breda, 21-12-2012		

Wetgeving: Wet op de economische delicten, art. 1a, 2, 6, 7 en 87 Wet milieubeheer, art. 8.1 (oud), 8.40, 8.42 en 22.2| Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, art. 2.1

Brondocument: Rb. Breda, 21-12-2012, nr 02/994512-11

Essentie

Brand Chemie-pack.

Samenvatting

Nr. 02/994512-11 Rechtbank Breda

mr. C.D.V. Efstratiades

Casus

In januari 2011 ontstaat in het bedrijf Chemie-pack een brand. De brand is ontstaan op het middenterrein van het bedrijf, waar een werknemer bezig was met het overpompen van hars. Door de koude weersomstandigheden onstonden bevroeringsverschijnselen aan de pomp. De werknemer probeerde met een gasbrander een onderdeel van de pomp te ontdooien. In de lekbak onder de pomp was een brandbare vloeistof met een laag vlampunt aanwezig. Door het gebruik van de gasbrander vatte de vloeistof vlam. Door de brandende vloeistof vatte de hars vlam. Door de hitte van de hars smolten nabij geplaatste containers (IBC's) en stroomde de inhoud ervan in het vuur. Dit had een zich snel uitbreidende plasbrand tot gevolg naar andere delen van het middenterrein waar brandbare stoffen stonden opgeslagen. Door de brand zijn het bedrijf en naburige bedrijfspanden geheel verwoest.

Aan verdachte, directeur van het bedrijf, zijn vier feiten tenlastegelegd in zijn hoedanigheid als feitelijk leidinggever. Feit 1 ziet op het ontstaan van de brand, feiten 2 en 3 op het ontbreken van een vergunning voor de opslag en productie van gevaarlijke stoffen op het middenterrein en feit 4 op het niet treffen van maatregelen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor mens en milieu te beperken.

De Rechtbank heeft verdachte op enkele onderdelen vrijgesproken. Ten aanzien van de overige onderdelen heeft de Rechtbank de omschreven handelingen bewezenverklaard. Ten aanzien van feit 1 heeft de Rechtbank vastgesteld dat de gedraging van de werknemer kan worden toegerekend aan Chemie-Pack, dat het bedrijf schuld heeft aan het ontstaan van de brand en dat verdachte als feitelijk leidinggever kan worden aangemerkt. Ten aanzien van feiten 2 en 3 heeft de Rechtbank vastgesteld dat aan het middenterrein slechts de functie van laad- en losplaats was gegeven, dat de verstrekte vergunningen niet voorzagen in de opslag van gevaarlijke stoffen op het middenterrein, in het gebruik van de pomp voor hars op het middenterrein, in het mengen van bepaalde vloeistoffen in IBC's en het aanwezig hebben op het middenterrein van brandbare vloeistoffen met een laag brandpunt. Volgens de Rechtbank kan verdachte ook ten aanzien van deze feiten worden aangemerkt als feitelijk leidinggever, net als voor feit 4.

Bij de strafoplegging heeft de Rechtbank betrokken dat er enorme milieuschade is ontstaan, dat het bedrijf onoordeelkundig is geleid en dat verdachte een schrikbarend gebrek aan bewustheid van de veiligheidsrisico's heeft laten zien, ook ter terechtzitting. In verdachtes voordeel is o.m. meegewogen dat het bevoegd gezag onvoldoende toezicht heeft ugeoefend. De Rechtbank heeft een taakstraf voor de duur van 240 uren opgelegd en een voorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van 6 maanden. Tevens wordt verdachte het recht ontnomen om

Rechtsvragen

1. Kan het gebruik van de gasbrander door de werknemer worden toegerekend aan Chemie-Pack?
2. Kan de directeur worden aangemerkt als feitelijk leidinggevende aan de gedragingen die tot de brand hebben geleid?

Uitspraak

1. Ja.
2. Ja.

Partij(en)

RECHTBANK BREDA

Sector strafrecht

parketnummer: 02/994512-11

vonnis van de meervoudige economische kamer van 21 december 2012

in de strafzaak tegen

[verdachte]

Uitspraak

(...)

2. *De tenlastelegging* De tenlastelegging is als bijlage aan dit vonnis gehecht. De verdenking komt er, kort en feitelijk weergegeven, op neer dat:

1. primair: Chemie-Pack Nederland B.V. opzettelijk brand heeft gesticht in/op een bedrijf te Moerdijk, waardoor gevaar voor goederen en personen is ontstaan, aan welk feit verdachte feitelijk leiding heeft gegeven;
1. subsidiair: Chemie-Pack Nederland B.V. schuldig is aan het ontstaan van brand in/op een bedrijf te Moerdijk, waardoor gevaar voor goederen en personen is ontstaan, aan welk feit verdachte feitelijk leiding heeft gegeven;
2. Chemie-Pack Nederland B.V., al dan niet opzettelijk, zonder milieuvergunning een inrichting of de werking daarvan heeft veranderd en in werking gehad, aan welk feit verdachte feitelijk leiding heeft gegeven;
3. Chemie-Pack Nederland B.V., al dan niet opzettelijk, zonder omgevingsvergunning een project heeft uitgevoerd, bestaande uit het veranderen of het veranderen van de werking van een inrichting waarop het Besluit risico's zware ongevallen van toepassing was, en die (veranderde) inrichting in werking heeft gehad, aan welk feit verdachte feitelijk leiding heeft gegeven;
4. Chemie-Pack Nederland B.V., als degene die een inrichting dreef waarop het Besluit Risico's zware ongevallen van toepassing was, al dan niet opzettelijk, niet alle maatregelen heeft getroffen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en/of de gevolgen daarvan voor mens en milieu te beperken, aan welk feit verdachte feitelijk leiding heeft gegeven.

3 De voorvragen (...)

4 De beoordeling van het bewijs (...)

4.3 Het oordeel van de rechtbank

Ten aanzien van de feiten 2 en 3, algemeen Chemie-Pack was een bedrijf dat chemische producten, te weten chemicaliën, mineralen, gewasbeschermingsmiddelen, schoonmaakmiddelen en oliën, bewerkte en verpakte. Deze activiteiten konden nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken, zodat een vergunning op grond van de Wet milieubeheer vereist was. Gelet op de risico's die de aanwezigheid van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen met

zich meebracht, viel het bedrijf tevens onder de werking van het BRZO.

(...) Het vorenstaande brengt met zich mee dat milieuplichtige of omgevingsvergunningplichtige activiteiten die niet op de wijze als voorzien in de vergunning zelf of niet op de wijze zoals omschreven in de aanvraag (voor zover daaraan is gerefereerd in de vergunning) zijn vergund, als niet-vergund dan wel als wijziging van de inrichting of de werking van de inrichting dienen te worden beschouwd.

Naar aanleiding van aanvragen van Chemie-Pack daartoe, heeft de gemeente Moerdijk vergunningen afgegeven. De in de ten laste gelegde periode voor Chemie-Pack vigerende vergunningen betreffen de revisievergunning van 29 januari 2009 en de veranderingsvergunning van 29 oktober 2010 op basis van de Wet milieubeheer.

(...)

Ten aanzien van de onder de feiten 2 en 3 ten laste gelegde handelingen.

Nu de onder de feiten 2 en 3 ten laste gelegde handelingen inhoudelijk met elkaar overeenkomen – met uitzondering van de handeling onder het laatste gedachtestreepje van feit 3, die niet onder feit 2 ten laste is gelegd – zal de rechtbank deze ten aanzien van beide feiten gezamenlijk bespreken. Slechts ten aanzien van de periode waarin de vermeende handelingen zijn gepleegd, wordt een onderscheid gemaakt, hetgeen hierna uitdrukkelijk aan de orde zal komen.

- Het opslaan en/of aanwezig hebben en/of bewerken en/of verwerken van gevaarlijke stoffen van de ADR-klasse 3, 4.1, 4.2, 6.1, 8 en/of 9 op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte zonder vergunning (...). Uit bovengenoemde bepalingen en voorschriften uit de vigerende vergunningen blijkt dat de opslag van stoffen met ADR-klasse 3, 4.1, 4.2, 6.1, 8 en/of 9 op het middenterrein aangevraagd noch vergund is. Immers in de vigerende vergunning en de daaraan ten grondslag liggende aanvraag is in de procesbeschrijving niet voorzien in opslag van geclassificeerde dan wel niet-geclassificeerde stoffen in andere ruimtes dan die welke zijn vermeld zowel in de tekst van de aanvraag (zie met name de procesbeschrijving onder 6.2) als de daarbij behorende plattegrondtekeningen en voorts het getekende processchema. Aan het middenterrein is slechts de functie van laad- en losplaats gegeven (geconditioneerd) en voorts wordt plaatsing van lege emballage toegestaan.

(...) Uit bovengenoemde brandweerlijsten en getuigenverklaringen leidt de rechtbank af dat Chemie-Pack structurele veranderingen heeft aangebracht door gevaarlijke stoffen van de genoemde ADR-klassen op het middenterrein te stallen of op te slaan, zonder hiervoor een vergunningsaanvraag te hebben ingediend dan wel zonder over een vergunning te beschikken. Nu in het dossier uitsluitend brandweerlijsten zijn opgenomen over de periode na 1 oktober 2010, aan de hand waarvan de opslag van gevaarlijke stoffen op het middenterrein kan worden vastgesteld, terwijl voorts uit getuigenverklaringen niet kan worden afgeleid dat verdachte zich vóór deze periode schuldig heeft gemaakt aan de ten laste gelegde handeling onder het eerste gedachtestreepje van feit 2, zal verdachte hiervan worden vrijgesproken.

(...) Gelet op het voorgaande is de rechtbank van oordeel dat het onder 3 ten laste gelegde opslaan van gevaarlijke stoffen van de ADR-klasse 3, 4.1, 6.1, 8 en 9 op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte wettig en overtuigend is bewezen. Niet is komen vast te staan dat stoffen van de ADR-klasse 4.2 op het middenterrein waren opgeslagen, zodat verdachte hiervan wordt vrijgesproken.

- Het aanwezig hebben en/of gebruiken van membraanpomp voor het verpompen van harsproducten en/of andere vloeistoffen op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte zonder vergunning (...). Uit de hiervoor genoemde getuigenverklaringen en bevindingen blijkt dat de membraanpomp gedurende enkele jaren voor de brand op 5 januari 2011 op het middenterrein stond en gebruikt werd voor het verpompen van harsproducten. Nadat deze werkzaamheden waren afgerond, werd xyleen gebruikt voor het schoonspelen van de pomp en de leidingen.

(...) Uit het voorgaande blijkt dat het aanwezig hebben en gebruiken van een membraanpomp voor het verpompen van harsproducten en/of andere vloeistoffen op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte was aangevraagd, noch vergund. Nu is komen vast te staan dat de membraanpomp reeds gedurende enkele jaren voor de brand op 5 januari 2011 op het middenterrein stond en gebruikt werd voor het verpompen van harsproducten, terwijl deze activiteit niet is vergund, is naar het oordeel van de rechtbank sprake van een structurele verandering van de inrichting zoals bedoeld in de onder 2 en 3 ten laste gelegde feiten.(...)

- Het aanwezig hebben en/of gebruiken van een opwarmcontainer buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte zonder vergunning Op het terrein van Chemie-Pack stond buiten de gebouwen en het overkapte gedeelte een opwarmcontainer . In deze container werden IBC's met vloeistoffen geplaatst om koude vloeistoffen te verwarmen en zodoende vloeibaarder en bewerkbaar te maken . Er werden harsen in de opwarmcontainer

verwarmd, maar ook brandbare en giftige producten . De opwarmcontainer was sinds een aantal jaren in gebruik . Vanaf mei 2010 werd het opwarmen van producten gefactureerd.

(...) Met betrekking tot het opwarmen van vloeistoffen in de opwarmcontainer op het middenterrein zijn geen bepalingen opgenomen in de revisievergunning, de aanvraag om de veranderingsvergunning of in de veranderingsvergunning zelf. De rechtbank is van oordeel dat de aanwezigheid dan wel het gebruik van de opwarmcontainer buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte niet was vergund.

(...)

- Het mengen van ferroceen en toluen en/of andere vloeistoffen en/of vaste stoffen in IBC's, in elk geval anders dan in de daarvoor bestemde voorzieningen.

In de aanvraag om de veranderingsvergunning en de veranderingsvergunning zelf zijn geen bepalingen opgenomen met betrekking tot het mengen van vloeistoffen of het oplossen van vaste stoffen in vloeistoffen.

Uit het bovenstaande volgt dat het mengen van vloeistoffen met een of meerdere andere vaste en/of vloeistoffen, dan wel het oplossen van vaste stoffen in vloeistoffen volgens de vergunning in één van de drie mengtanks diende plaats te vinden. Volgens verklaringen van werknemers werden stoffen echter ook rechtstreeks in de IBC's gemengd, waarbij gebruik werd gemaakt van losse mengers.

(...) Ook uit diverse werkorders , facturen en een e-mail blijkt dat stoffen rechtstreeks in IBC's werden gemengd, zonder gebruik te maken van de daartoe bestemde mengtanks. Deze werkwijze was niet vergund.

(...) Gelet hierop is naar het oordeel van de rechtbank sprake van een werkwijze met een structureel karakter en daarmee van een (structurele) wijziging van de inrichting. (...)

- Het afvullen en/of opslaan en/of aanwezig hebben van brandbare vloeistoffen met een vlampunt van < 40 graden Celsius, te weten xyleen, binnen de afvulruimte onder de overkapping zonder vergunning In de aanvraag voor de Wm-vergunning behorende bij de Wm-vergunning van Chemie-Pack van 29 januari 2009 is onder meer opgenomen dat uit brandveiligheidsoverwegingen in de open ruimte onder de overkapping alleen producten met een vlampunt hoger dan 40 graden gemengd en/of afgevuuld mogen worden. (...)

Het voorafgaande brengt met zich mee dat vast is komen te staan dat Chemie-Pack in strijd met de vergunning heeft gehandeld door op 5 januari 2011 in de afvulruimte onder de overkapte ruimte xyleen, zijnde een brandbare stof met een vlampunt lager dan 40 graden, af te vullen en daarmee aanwezig te hebben. Of de xyleen ook aldaar is opgeslagen is uit het dossier onvoldoende duidelijk geworden.

Ten aanzien van feit 4

Als gevolg van de partiële nietigverklaring betreft het verwijt onder feit 4 dat nog beoordeeld dient te worden kort samengevat dat Chemie-Pack heeft nagelaten om – nadat zij de inrichting had veranderd door de opslag van gevaarlijke stoffen op het middenterrein en door op dit middenterrein een met xyleen gespoelde membraanpomp te gebruiken voor het verpompen van harsproducten – het beleid ter voorkoming van zware ongevallen en het veiligheidsbeheerssysteem opnieuw te beoordelen teneinde de risico's in te schatten en noodzakelijke maatregelen te nemen ter voorkoming van zware ongevallen. Daarnaast dient nog beoordeeld te worden of Chemie-Pack kan worden verweten dat niet alle brandblusmiddelen goed functioneerden of op juiste wijze werden gebruikt.

(...)

Deze wijze van opslag en productie is niet vergund en zowel ten aanzien van de opslag van brandgevaarlijke stoffen als hydrosol, toluen en ferroceen op het middenterrein zonder daartoe toereikende brandblusmiddelen, de aanwezigheid van het brandgevaarlijke xyleen in verband met het dit productieproces en ten slotte het plaatsvinden van een productieproces in de directe nabijheid hiervan, is het evident dat de risico's die hieraan verbonden waren door Chemie-Pack als BRZO-inrichting beoordeeld hadden moeten worden. (...)

De rechtbank benadrukt dat hier een kern ligt van hetgeen zij Chemie-Pack en de overige verdachten verwijt. Immers juist deze combinatie van overtredingen was permanent zichtbaar en viel onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid van de verdachten [verdachte] als algemeen directeur, [mededader 1] als productieleider en [mededader 2] als KAM-coördinator. Nog afgezien van het niet vergund zijn van deze opslag hadden zij de risico's van deze verandering van de inrichting in kaart moeten (laten) brengen en doeltreffende maatregelen moeten nemen ter beperking van de risico's zoals het nalaten van deze niet vergunde opslag. In dat geval had een om wat voor reden dan ook ontstane beginnende brand op het middenterrein, nooit de gevolgen gehad zoals deze nu zijn opgetreden.

(...)

De rechtbank komt tot een vrijspraak voor wat betreft het onderdeel van de tenlastelegging onder feit 4 B dat Chemie-Pack er niet voor heeft gezorgd dat alle brandblusmiddelen goed functioneerden en er niet voor heeft gezorgd dat de schuimblusinstallatie juist werd gebruikt. Het niet functioneren van een brandblusser berust slechts op een verklaring van getuige [getuige 9]. Deze verklaring vormt onvoldoende wettelijk en overtuigend bewijs terwijl andere bewijsmiddelen ontbreken. (...)

Ten aanzien van feit 1 Op 5 januari 2011 is brand ontstaan in het bedrijf Chemie-Pack, gevestigd aan de Vlasweg 4 te Moerdijk. Door de brand zijn het bedrijf en bedrijfspanden van het naastgelegen bedrijf Wärtsilä geheel verwoest. Uit getuigenverklaringen, het proces-verbaal van bevindingen en de foto's en filmfragmenten behorende bij dit proces-verbaal van bevindingen kan worden afgeleid dat de brand is ontstaan op het middenterrein van het bedrijf. Een werknemer, [[getuige 1]] was op het middenterrein bezig met het overpompen van hars uit een IBC naar de afvulinstallatie. Door de koude weersomstandigheden op 5 januari 2011 ontstonden bevroeringsverschijnselen aan de uitlaatdemper van de membraanpomp, waardoor de hars niet of nauwelijks meer kon worden overgepompt. [getuige 1] heeft vervolgens met een gasbrander, een mobiele brander die bestemd was om krimphoezen om pallets te branden, getracht de uitlaatdemper van de pomp te ontdooien. In de lekbak onder de pomp was xyleen, een brandbare vloeistof met een vlampunt tussen 17 °C en 23 °C , aanwezig. Chemie-Pack gebruikte xyleen om de pomp en de leidingen schoon te maken en te ontdoen van harsresten . Vanwege het aan- en afkoppelen van slangen kwam een resthoeveelheid xyleen in de lekbak terecht. Ook konden door het gebruik van xyleen lekkages aan de pakkingen van de pomp ontstaan, waardoor xyleen in de lekbak terecht kwam. De gelekte xyleen werd meestal niet direct verwijderd.(...)

Door het gebruik van de gasbrander vatte de xyleen in de lekbak vlam. [getuige 1] verzuimde om door middel van de noodstop de pomp en de afvulinstallatie uit te schakelen. Als gevolg hiervan, en omdat de leiding brak, bleef de hars stromen. De hars vatte vlam door de brandende xyleen.

Uit laboratoriumproeven is gebleken dat hars weliswaar niet met een gasvlam kan worden ontstoken, maar dat brandend xyleen wel kan zorgen voor ontbranding van hars. Door de hitte van de uitstromende hars smolten de kunststof wanden van de nabij geplaatste IBC's en stroomde de brandbare inhoud ervan in het vuur. Dit had een zich snel uitbreidende plasbrand tot gevolg naar onder meer andere delen van het middenterrein waar brandbare stoffen stonden opgeslagen. De in het bedrijf aanwezige handblusmiddelen beschikten over onvoldoende capaciteit om deze brand te kunnen blussen, zodat de medewerkers niets anders konden doen dan het terrein zo snel mogelijk verlaten.

Gelet op het voorgaande is de rechtbank van oordeel dat sprake is van causaal verband tussen de gedragingen van [getuige 1], te weten het gebruik van de brander voor het ontdooien van de uitlaatdemper van de membraanpomp, waarbij de brander in contact werd gebracht met xyleen, en het ontstaan van de brand. Hierdoor is gemeen gevaar voor goederen en levensgevaar en gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor personen ontstaan. Niet gezegd kan worden dat [getuige 1] opzet – zelfs niet in de vorm van voorwaardelijk opzet – had op het stichten van brand, nu hij de brander uitsluitend hanteerde om zijn werkzaamheden met de membraanpomp te kunnen voortzetten. Chemie-Pack, en daardoor ook de verdachten [verdachte], [mededader 1] en [mededader 2], zal dan ook van het primair ten laste gelegde feit worden vrijgesproken. Wel heeft [getuige 1] naar het oordeel van de rechtbank met grove onvoorzichtigheid gehandeld. [getuige 1] was een ervaren werknemer, die al lange tijd in dienst was van Chemie-Pack. Hij heeft in strijd met de regels gehandeld door open vuur te gebruiken op een plaats waar dat niet was toegestaan. Bovendien wist hij dat de pomp waar hij de brander op richtte, in een lekbak stond waarin zich mogelijk brandbare xyleen bevond. Hij heeft zich er echter niet van vergewist of er daadwerkelijk xyleen in de lekbak aanwezig was. Voorts heeft hij zich er geen rekenschap van gegeven dat in zijn directe nabijheid gevaarlijke stoffen waren opgeslagen. De rechtbank is van oordeel dat zijn gedrag zodanig gevaarzettend is geweest, dat het leidt tot de conclusie dat sprake is van grove onvoorzichtigheid. Het subsidiair ten laste gelegde brand door schuld kan aldus wettig en overtuigend worden bewezen.

Toerekening aan de rechtspersoon De vraag waar de rechtbank zich in dit verband voor gesteld ziet is of de gedraging van [getuige 1], te weten het (oneigenlijk) gebruik van de gasbrander, toe te rekenen is aan de rechtspersoon Chemie-Pack. (...)

[getuige 1] was een productiemedewerker in dienst van Chemie-Pack. Op 5 januari 2011 gebruikte hij de brander om de bevroren uitlaatdemper van de membraanpomp te ontdooien en zodoende zijn werkzaamheden te kunnen voortzetten. Deze gedraging van een werknemer van Chemie-Pack is Chemie-Pack aldus dienstig geweest. Voorts

kan gezegd worden dat de gedraging in de normale bedrijfsvoering van Chemie-Pack paste, niet alleen omdat hij plaatsvond in het kader van het productieproces, maar ook omdat hooggeplaatste personen binnen het bedrijf, te weten [voornaam] [getuige 2] meer dan eens, en [voornaam] [getuige 10] een enkele keer, van de brander gebruik hadden gemaakt voor andere werkzaamheden dan voor het branden van krimpfolie om pallets, op een andere locatie dan waar het gebruik van de brander was toegestaan en zonder over een heetwerkvergunning te beschikken. (...) Met name het ongeoorloofde gebruik van de brander door [getuige 2], als chef van de afdeling WRT, en daarmee ook het ongeoorloofde gebruik van de brander door ondergeschikte [getuige 1], is toe te rekenen aan de rechtspersoon. De rechtspersoon had immers uit hoofde van dit BRZO een bijzondere zorgplicht met betrekking tot de voorkoming van specifieke gedragingen die naar hun aard het ontstaan van een niet-beheersbare brand of ontploffing kunnen bevorderen. Daarbij geldt overigens niet enkel de preventie van gedragingen die naar hun aard gerelateerd zijn aan het ontstaan van een brand of ontploffing, derhalve die terzake het werken met open vuur, doch minstens evenzeer die bepalingen in de vergunning die zien op de locaties waar de aanwezigheid van al dan niet geclassificeerde stoffen is vergund en op de locaties waar beschreven bedrijfsprocessen mogen worden uitgevoerd.

Schuld van de rechtspersoon (...) Chemie-Pack heeft hierdoor een situatie laten ontstaan waarin het ontstaan van brand met de gasbrander en de enorme vuurzee die vervolgens ontstond mogelijk was. De niet vergunde opslag van gevaarlijke stoffen op het middenterrein heeft de ernst en de omvang van de brand enorm vergroot. Die opslag wordt Chemie-Pack door de rechtbank zwaar aangerekend.

Verdachte als feitelijk leidinggever De rechtbank dient ten slotte de vraag te beantwoorden of verdachte als feitelijk leidinggever kan worden aangemerkt. (...) De verdediging heeft aangevoerd dat verdachte niet op de hoogte was van het gebruik van de brander voor het oplossen van de bevroeringsproblemen aan de uitlaatdemper van de membraanpomp en dat deze handeling van [getuige 1] hem daarom niet kan worden toegerekend. Naar het oordeel van de rechtbank kan op grond van het dossier en het onderzoek ter zitting echter worden vastgesteld dat verdachte op de hoogte was van andere, soortgelijke overtredingen, namelijk het overtreden van vergunningsvoorwaarden ter preventie van brand of ontploffing. (...)

Ook uit het zich op dit punt min of meer bewust onwetend houden kan onder omstandigheden voorwaardelijk opzet bij de feitelijk leidinggevende op de verboden gedraging door de rechtspersoon worden afgeleid. Die omstandigheden zijn ten deze naar het oordeel van de rechtbank te vinden in het feit dat Chemie-Pack een onderneming exploiteerde, die zich specifiek toelegde op het opslaan en verwerken van geclassificeerde of gevaarlijke stoffen en dus bij uitstek bijzondere aandacht behoorde te hebben voor al hetgeen met brandveiligheid van doen kan hebben. Zich als leidinggevende van een dergelijk bedrijf niet verdiepen in hetgeen op het middenterrein – geen afdoende brandblusvoorzieningen kennende – aan bedrijfsactiviteiten was toegestaan en op grond daarvan zo nodig maatregelen te treffen, is een nalatigheid van dezelfde orde als de gedragingen zelf op het punt van werken met open vuur op het middenterrein bij gevaarzettende werkzaamheden, (...). Aldus had verdachte wetenschap van andere veiligheidsovertredingen die rechtstreeks verband hielden met de verboden gedraging die – in combinatie met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen op het middenterrein en het verrichten van productiewerkzaamheden aldaar – een groot risico op het ontstaan van brand met zich meebracht. Gelet hierop heeft verdachte bewust de aanmerkelijke kans aanvaard dat het werken met een brandende gasbrander als soortgelijke overtreding werd begaan. (...) De rechtbank is op grond van het vorenstaande van oordeel dat verdachte moet worden aangemerkt als feitelijk leidinggevende van het aan Chemie-Pack onder 1 toegerekende, bewezenverklarde feit. Verdachte wordt door de rechtbank ook als feitelijk leidinggevende aan de overige door Chemie-Pack gepleegde strafbare feiten aangemerkt. Zoals volgt uit hetgeen is overwogen ten aanzien van feit 1 diende verdachte gelet op zijn functie en de omvang van het bedrijf, op de hoogte te zijn van de onder de feiten 2 en 3, eerste tot en met vierde gedachtestreepje gepleegde strafbare feiten. (...)

4.4 De bewezenverklaring De rechtbank acht wettig en overtuigend bewezen dat verdachte

1. subsidiair, Chemie-Pack Nederland B.V. op 05 januari 2011 te Moerdijk, grovelijk onvoorzichtig en onoplettend op/in een bedrijf aan de Vlasweg 4 een brandende gasbrander, in aanraking heeft gebracht met xyleen, ten gevolge waarvan het aan haar schuld te wijten is geweest, dat die xyleen, is verbrand, terwijl daardoor gemeen gevaar voor de op/in dat bedrijf voor/van anderen opgeslagen en aanwezige goederen en voertuigen en voor de in de nabijheid van dat bedrijf gelegen bedrijven en/gebouwen, en levensgevaar en gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor

personen die zich in/op dat bedrijf bevonden, ontstond, hebbende hij, verdachte, feitelijke leiding gegeven aan voormelde verboden gedraging;

2. Chemie-Pack Nederland B.V. in de periode januari 2010 tot en met 30 september 2010 te Moerdijk, opzettelijk een in of op perceel Vlasweg 4 gelegen inrichting voor het loonverpakken van chemicaliën, mineralen, gewasbeschermingsmiddelen, schoonmaakmiddelen en oliën, zijnde een inrichting genoemd in Categorie 5 van de bij het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer behorende Bijlage I, tevens behorende tot een categorie van inrichtingen, aangewezen in Bijlage I van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, heeft veranderd en/of de werking van die inrichting heeft veranderd zonder daartoe verleende vergunning en/of - na veranderingen te hebben aangebracht en/of de werking te hebben veranderd - die inrichting ten aanzien van die veranderingen en/of die veranderde werking zonder daartoe verleende vergunning in werking heeft gehad, bestaande die veranderingen en/of die veranderde werking uit – het gebruiken van een membraanpomp voor het verpompen van harsproducten op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte en – het aanwezig hebben en gebruiken van een container voor het opwarmen van producten/stoffen door middel van stoom (een opwarmcontainer) op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte en - het mengen van ferroceen en toluen in IBC's, hebbende hij, verdachte, feitelijke leiding gegeven aan voormelde verboden gedraging(en);

3. Chemie-Pack Nederland B.V. in de periode 1 oktober 2010 tot en met 5 januari 2011 te Moerdijk opzettelijk zonder omgevingsvergunning een project heeft uitgevoerd, dat geheel of gedeeltelijk bestond uit het veranderen en/of veranderen van de werking van een inrichting aan de Vlasweg 4, waarop het Besluit risico's zware ongevallen 1999 van toepassing was, zijnde een inrichting aangewezen in Bijlage I onderdeel B van het Besluit omgevingsrecht en/of het – na veranderingen te hebben aangebracht of de werking te hebben veranderd – in werking hebben van die inrichting ten aanzien van die veranderingen en/of die veranderde werking, bestaande die veranderingen en/of die veranderde werking uit

- het opslaan van gevaarlijke stoffen van de ADR-klasse 3, 4.1, 6.1, 8 en 9 op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte en
- het gebruiken van een membraanpomp voor het verpompen van harsproducten op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte en/of
- het aanwezig hebben en gebruiken van een container voor het opwarmen van producten/stoffen door middel van stoom (een opwarmcontainer) op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte en
- het mengen van ferroceen en toluen en andere vloeistoffen in IBC's, en
- het afvullen en aanwezig hebben van brandbare vloeistoffen met een vlamptpunt van < 40 gr. Celsius, te weten xyleen, binnen de afvulruimte onder de overkapping, hebbende hij, verdachte, feitelijke leiding gegeven aan voormelde verboden gedraging;

4. Chemie-Pack Nederland B.V. in de periode januari 2010 tot en met 5 januari 2011 te Moerdijk als degene die een inrichting aan de Vlasweg 4 dreef, waarop het Besluit risico's zware ongevallen 1999 van toepassing was, opzettelijk niet alle maatregelen heeft getroffen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor mens en milieu te beperken, immers heeft zij: terwijl in de werking van die inrichting veranderingen waren aangebracht, die voor de risico's van een zwaar ongeval belangrijke gevolgen konden hebben, te weten

- het opslaan, van gevaarlijke stoffen van de ADR klasse 3, 4.1, 6.1, 8 en 9 en van harsproducten op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte en/of
- het op het bedrijfsterrein buiten de gebouwen en het overkapte terreingedeelte gebruiken van een membraanpomp voor het verpompen van harsproducten en/of andere vloeistoffen en/of het spoelen/schoonmaken van die membraanpomp met xyleen er niet voor gezorgd dat het beleid ter voorkoming van zware ongevallen en/of het veiligheidsbeheerssysteem opnieuw waren beoordeeld en zonodig herzien en dat de gevaren van zware ongevallen als gevolg van voormelde veranderingen waren geïdentificeerd en dat de voor die veranderingen noodzakelijke veiligheids- en/of milieumaatregelen waren aangebracht en getroffen hebbende hij, verdachte, feitelijke leiding gegeven aan voormeld nalaten.

Voor zover in de tenlastelegging taal- en/of schrijffouten of omissies voorkomen, zijn deze in de bewezenverklaring verbeterd. Verdachte is daardoor niet in de verdediging geschaad. De rechtbank acht niet bewezen hetgeen meer of

anders is ten laste gelegd. Verdachte zal daarvan worden vrijgesproken.

5 De strafbaarheid (...) Voor zover de verdediging heeft willen bepleiten dat het bevoegd gezag onvoldoende toezicht heeft gehouden of onvoldoende handhavend is opgetreden en dat om die reden verdachte een beroep op afwezigheid van alle schuld toekomt, verwerpt de rechtbank dit verweer. Verdachte heeft namelijk een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om (toezicht op) de naleving van voorschriften in een bedrijf dat behoort tot de meer risicovolle bedrijven in Nederland en eventuele tekortkomingen in het toezicht maken verdachte niet straffeloos. Nu er ook overigens niet is gebleken van een omstandigheid die zijn strafbaarheid uitsluit, is de verdachte strafbaar.

6 De strafoplegging

6.1 De vordering van de officier van justitie De officier van justitie vordert aan verdachte op te leggen een gevangenisstraf van 4 jaar en gedurende 5 jaar ontzegging van het recht om het beroep van leidinggevende van een onderneming waarbinnen gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen uit te oefenen.

6.2 Het standpunt van de verdediging (...)

6.3 Het oordeel van de rechtbank Op 5 januari 2011 is een grote brand ontstaan in het bedrijf Chemie-Pack te Moerdijk. De omvang van de brand nam zeer snel toe, omdat er veel brandbare stoffen op het middenterrein stonden. De brand kon niet geblust worden met de in het bedrijf aanwezige brandblusmiddelen. De werknemers van Chemie-Pack moesten het bedrijf dan ook zo snel mogelijk verlaten. Chemie-Pack en een deel van een naastgelegen bedrijf zijn geheel verwoest. Naast materiële schade is er enorme milieuschade ontstaan. Het terrein van Chemie-Pack en de omgeving ervan zijn verontreinigd en de schoonmaakkosten zijn zeer omvangrijk. Voorts heeft de brand gevolgen gehad voor omwonenden vanwege de grote zwarte rookwolk met mogelijk gevaarlijke stoffen, die in de wijde omgeving zichtbaar was. De brand heeft dagenlang het nationale nieuws beheerst. De opslag van gevaarlijke stoffen op het middenterrein heeft de ernst en de omvang van de brand enorm vergroot. (...)

Het bedrijf is onoordeelkundig geleid, omdat de leidinggevenden onvoldoende op de hoogte waren van de inhoud van de vergunningen en de risico's van handelen in strijd met de vergunningvoorschriften onvoldoende hebben ingeschat. De rechtbank neemt hen dit bijzonder kwalijk aangezien Chemie-Pack een BRZO-bedrijf was, waar juist de veiligheid hoog in het vaandel dient te staan. De leidinggevenden hadden moeten inzien dat de toegestane opslagmogelijkheden tekort schoten voor de hoeveelheid stoffen die door klanten werden aangeboden. Door de relatief geringe omvang van het bedrijf kan het de leidinggevenden niet zijn ontgaan dat het middenterrein (te) vol stond. Bij eventuele onduidelijkheden of tegenstrijdigheden in de vergunningvoorschriften, had het op hun weg gelegen om zich te laten adviseren door een deskundig adviesbureau dan wel in contact te treden met de vergunningverlener.

Verdachte [verdachte] had als algemeen directeur de leiding over de dagelijkse gang van zaken en was in die zin eindverantwoordelijke. Uit hoofde van zijn functie had hij op de hoogte moeten zijn van de vergunningvoorschriften. Het verantwoord leiden van een BRZO-bedrijf als Chemie-Pack is onmogelijk zonder van deze voorschriften op de hoogte te zijn. In plaats daarvan heeft verdachte niet alleen gebrek aan kennis van de voorschriften, maar in de ogen van de rechtbank tevens een schrikbarend gebrek aan bewustheid van de veiligheidsrisico's laten zien. Ook ter zitting heeft verdachte er geen blijk van gegeven inzicht te hebben in het gevaarzettend karakter van zijn handelen. Gelet op het voorgaande heeft de rechtbank oplegging van een onvoorwaardelijke gevangenisstraf overwogen. Hier kiest de rechtbank echter niet voor, op grond van de navolgende omstandigheden. Verdachte is niet eerder voor strafbare feiten als de onderhavige veroordeeld, terwijl voorts niet is gebleken dat verdachte eerder veelvuldig vergunningvoorschriften heeft overtreden of hiervoor door het bevoegd gezag is gewaarschuwd. Hoewel de rechtbank het ontbreken dan wel het onvoldoende uitoefenen van toezicht door het bevoegd gezag, het feit dat controlerende instanties de overvloedige opslag op het middenterrein nauwelijks hebben opgemerkt, alsmede het feit dat controles vooraf werden aangekondigd, waardoor het niet kunnen constateren van overtredingen door de controlerende instanties in feite zelf in de hand werd gewerkt, niet relevant heeft geacht voor de bewezenverklaring van de feiten en de strafbaarheid van verdachte, zal de rechtbank deze omstandigheden wel ten voordele van verdachte laten meewegen bij het bepalen van de strafmaat. Voorts weegt de rechtbank mee dat naar haar oordeel, in tegenstelling tot hetgeen de officier van justitie bewezen acht, geen sprake was van opzettelijke brandstichting en dat er, hoewel de kans hierop zeer reëel was, geen slachtoffers zijn gevallen.

Voor het bepalen van de strafmaat en hoogte van de straf heeft de rechtbank aansluiting gezocht bij vergelijkbare

zaken waarin overtredingen van (milieu)vergunningen tot een (grote) brand hebben geleid. (...)

Alles afwegende is de rechtbank van oordeel dat een taakstraf voor de duur van 240 uur, subsidiair 120 dagen hechtenis, alsmede een gevangenisstraf van 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar, passend en geboden is. De voorwaardelijke gevangenisstraf wordt opgelegd om de ernst van de feiten te benadrukken en verdachte ervan te weerhouden in de toekomst opnieuw strafbare feiten te plegen. De tijd die verdachte in voorarrest heeft doorgebracht, zal in mindering worden gebracht op de eventueel ten uitvoer te leggen gevangenisstraf. Daarnaast bepaalt de rechtbank in verband met de onder 2, 3 en 4 ten laste gelegde, in de WED strafbaar gestelde feiten dat aan verdachte het recht wordt ontnomen om gedurende 2 jaar zijn beroep uit te oefenen. De rechtbank zal daarom bepalen dat aan verdachte gedurende deze tijd wordt verboden als leidinggevende werkzaam te zijn in een inrichting als bedoeld in artikel 1 juncto artikel 4 van het Besluit risico's zware ongevallen 1999 (BRZO). Verdachte heeft er blijk van gegeven onvoldoende kennis te hebben van milieuregels en onvoldoende inzicht te hebben in de gevaren die een dergelijke inrichting met zich meebrengt en zal zich op dit vlak eerst dienen te bekwamen. De rechtbank wijst erop dat overtreding van deze bijkomende straf strafbaar is gesteld bij artikel 195 van het Wetboek van Strafrecht.

7 De wettelijke voorschriften (...)

8 De beslissing (...)

Strafbaarheid

- verklaart dat het bewezen verklaarde de volgende strafbare feiten oplevert:

- feit 1 subsidiair: aan de schuld van de rechtspersoon te wijten zijn van brand, terwijl daardoor gemeen gevaar voor goederen ontstaat en terwijl daardoor levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander ontstaat, begaan door een rechtspersoon, terwijl verdachte feitelijk leiding heeft gegeven aan de verboden gedraging;
- feit 2: opzettelijke overtreding van een voorschrift gesteld bij of krachtens artikel 8.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer, begaan door een rechtspersoon, terwijl verdachte feitelijk leiding heeft gegeven aan de verboden gedraging, meermalen gepleegd;
- feit 3: opzettelijke overtreding van een voorschrift, gesteld bij of krachtens artikel 2.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, begaan door een rechtspersoon, terwijl verdachte feitelijk leiding heeft gegeven aan de verboden gedraging;
- feit 4: opzettelijke overtreding van een voorschrift, gesteld in artikel 5, eerste lid, van het Besluit risico's zware ongevallen 1999, begaan door een rechtspersoon, terwijl verdachte feitelijk leiding heeft gegeven aan de verboden gedraging.

Strafoplegging

- veroordeelt verdachte tot een taakstraf van 240 uren;
- beveelt dat indien verdachte de taakstraf niet naar behoren verricht, vervangende hechtenis zal worden toegepast van 120 dagen;
- veroordeelt verdachte tot een gevangenisstraf van 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar;
- bepaalt dat de voorwaardelijke straf niet ten uitvoer wordt gelegd, tenzij de rechter tenuitvoerlegging gelast omdat verdachte zich voor het einde van de proeftijd schuldig maakt aan een strafbaar feit;
- bepaalt dat de tijd die verdachte voor de tenuitvoerlegging van deze uitspraak in voorarrest heeft doorgebracht in mindering wordt gebracht bij de tenuitvoerlegging van de opgelegde gevangenisstraf;
- Ten aanzien van de feiten 2, 3 en 4 - ontzegt verdachte voorts gedurende 2 jaar het recht tot uitoefening van het beroep van leidinggevende van een inrichting als bedoeld in artikel 1 juncto artikel 4 van het Besluit risico's zware ongevallen 1999 (BRZO).

Dit vonnis is gewezen door mr. Van Kralingen, voorzitter, mr. Van den Heuvel en mr. Peeters, rechters, in tegenwoordigheid van mr. Graumans, griffier, en is uitgesproken ter openbare zitting op 21 december 2012.

auteur: mr. C.D.V. Efstratiades